

KÖNYVEK

DOCTOR FAUSTUS

Thomas Mann regénye. 1948. (Athenaeum.)

Thomas Mann új regényét, a Doctor Faustust úgy harangozta be a világsajtó, sőt néhány kritika is úgy emlékezett meg róla, mint amelyben a nagy német emigráns író népének a náciizmus szörnyű bukásába torkolló végzetes útját mutatja be.

Talán joggal várták ezt attól a Thomas Mann-tól, aki annyira kiabrándult saját fajtájából, hogy nem is óhajt többé visszatérni körébe és lehet, hogy tőle magától sem állott egészen távol ez a szándék. Ha így van, ebből a szándékból csak keveset és azt is inkább közvetve sikerült megvalósítania. Mint német sors-regény, a valóság talajától elszakadt mű a „Doctor Faustus” és életszerűnek legfeljebb az első világháború előtti részeket érezzük benne. Ezek sem adnak azonban átfogó társadalomrajzot, hanem inkább csak epizód-szerűen villantanak fel egy-egy aprólékosan kidolgozott képet a századforduló körüli Heidelberg egyetemi életéből, vagy a századeleji München művészvilágának társadalmából.

A könyv tartalma Adrian Leverkühn, egy elképzelt zseniális zeneszerző élettörténete és pályafutása. Ezt azonban nem az író beszéli el nekünk, hanem helyette — első személyben írva — a főhős egyik gyermekkori barátja, aki Adrian egész életét figyelemmel kísérte, amolyan „confident” szerepet játszva mellette, és aki állandóan a maga szubjektív megjegyzéseivel kíséri az általa leírt eseményeket. Ez az első pillanatra szokványosnak tűnő elbeszélő forma, mint az alábbiakban még látni fogjuk, ezúttal lehetőséget ad az írónak arra, hogy kibújék az alakjaiért vállalt felelősség alól és adósunk maradjon azzal, amire a legkiváncsibbakk lettünk volna. De erről később.

Miről szól a „Doctor Faustus”? Mert Adrian Leverkühn viselt dolgai és gyászos vége csak tartalmát adják. Tárnya a démoni elemek szerepe az emberi magatartásokban és különösen a művészi alkotásban. Olyan kérdés, amely — tudjuk — mélységesen érdekli Thomas Mannt. A „Faustus” kapcsán sokszor úgy érezzük, egész metafizikája tulajdonképpen ezekre a démoni elemekre korlátozódik. Abból a homályosan megfogalmazott emberentúli világból, amely a Thomas Mann-könyvek cselekményét rendszerint átszövi, csak a démoni az, amellyel az ember közvetlen kapcsolatot találhat. Ha van transzcendencia — s hogy Thomas Mann igazán hiszi-e, hogy van, az a „Doctor Faustus”-ból még kevésbé derül ki, mint egyéb írásaiból, — akkor abból csak a sátáni az, ami az ember számára megfogható. Egyedül az játszik közvetlenül bele az emberi vonatkozásokba. Ez a bejátszás visszariasztó, különösen az olyan emelkedett humanista szemlélet számára, amilyent Thomas Mann a „Faustus”-ban is a legfőbb emberi jóként igyekszik elének tálni. De ez a visszariadás nem a hívő lélek megborzadása a Gonosz hatalmától, csak afféle finyósság a szellem birodalmának minden olyan tényezőjével szemben, amelyet a thomasmanni értelmű humanizmus a maga látszat-harmóniájába nem tud beilleszteni és ezért tisztátalanságnak érez.

És ez talán a legdöntőbb szempont, ha mérlegre tesszük azt a vérszegény világnézetet, amelyet vajmi kevés programmatikus erővel a Doctor Faustus közül velünk.

A remekműtől, de még a közepes irodalmi alkotástól is joggal várjuk el, hogy — bármelyik oldaláról közelítse is meg az életet — mindenképpen tudó-

masul vegye azt, hogy ez az élet végső fokon a jónak és rossznak harcából áll és ebben a harcban az írónak állást kell foglalnia. Ez az erkölcsi állásfoglalás még akkor is kötelező, ha az írónak egyébként egészen sajátos nézetei vannak a jót és rosszat illetően. Thomas Mann, illetve a helyette elbeszélő Serenus Zeitblom borzadályal eltelve illeszti be történetébe azt a párbeszédet, amelyet Leverkühn feljegyzései között talált meg s amelyben a zeneszerző a sátánnal folytatott alkuját és szerződését írja le. A gonosz fejedelme egy olaszországi kis városkában látogatta meg Adriant. Az egyébként zseniálisan megírt párbeszéd mindenestre úgy van megfogalmazva, hogy a szkeptikusabb olvasó nyugodtan tekintheti az egészet Leverkühn fantazmagóriájának is. Akár valóságosnak, akár szimbolikusnak érzi is azonban valaki ezt a jelenetet, semmiesetre seni fogja osztani az elbeszélő iszonyatát és megrendülését. Nem mintha nem tartaná riasztónak, hogy valaki eladja magát az ördögnek, hanem azért, mert Leverkühn elhatározásából hiányzik minden, ami emberileg motíválná. Aki akár ilyen, akár olyan formában eladja magát az ördögnek, vagyis a bűn útjára lép, az egy bizonyos pillanatban teljesen szabad akaratral a rossz mellett foglal állást a jóval szemben. Ez az erkölcsi állásfoglalás — amelyben különben mindig van valami lesújtó és megrendítő — úgyszólván teljesen hiányzik Leverkühn magatartásából. Valami furcsa predestináció szájalomra méltó áldozatát látjuk benne, de a szájalmat is inkább az eszünk, mint a szívünk érzi.

Es itt kell visszatérni a regénynek fentebb már említett elbeszélő formájához. Ha az író oratio obliquá-ban meséli el történetét, főhősét állítja a középpontba és mindazt, amit róla elmond, hitelesnek fogadjuk el és jellemét cselekedetei, illetve a cselekedeteknek az író által velünk közölt rugói alapján ítéljük meg. Ha az író az első személyes elbeszélő formát választja, rendszerint maga az elbeszélő a főhős, de mindenestre az események annyiban kapnak jelentőséget, amennyiben az ő szemén keresztül látjuk őket. Milyen álláspontot foglaljunk el azonban az olyan regénnyel szemben, amelynek elbeszélője saját magát igyekszik mindenképpen háttérbe szorítani, mellékgíjuraként feltüntetni, ugyanakkor azonban főhősével szemben maga is értetlenül áll? Vajjon hitelesnek fogadhatjuk-e el mindazt, amit Serenus Zeitblom nekünk Adrian Leverkühnről elmesél? Ő végeredményben meglehetősen egysikúan látja a világot és — noha katolikusnak mondja magát — a lélek útjának nagy szakadékaival szemben teljesen értetlenül áll. Ezért nem érezzük eléggé meggyőzőnek, ha elmondja, mennyire megborzadt hőse életének egyes fordulatai láttán. Magunk szeretnénk megborzadni, ha ehhez elég anyagot kapnánk Leverkühn egyéniségéről. Ennek jellemzésével azonban adósnak marad az elbeszélő. A gyermekkori környezet és a fiatalkori behatások thomasmannian mesteri rajzán túl, a későbbiekben, a főhős lelki fejlődésének bemutatására úgyszólván kizárólag művészi munkájának és műveinek leírását használja fel.

A zene művészi mondanivalójának szavakkal való értelmezésében és „megmagyarázásában” mindig van egy adag — pestiesen szólva — halandza. Ez természetes is. A szó csak mögötte kulloghat a művészi kifejezésnek, ha nem a saját területén mozog. De mit szólunk ahhoz, hogy valaki terjengős oldalak hosszú során keresztül elemez olyan zenét, amely nincs is? Persze meg lehet érteni, hogy ez a feladat izgató lehet. Egy-két lapon érdekes is. De ha egy ötszáz lapos regénynek ez a gerince, fárasztóvá és — merjük kimondani — unalmassá válik.

Leverkühn fiatal korából még kapunk otthoni és iskolai miliőrajzot, és sokat megérzünk az alakok és események társadalmi háttéréből is. Életének későbbi szakaszából azonban — művészi alkotó tevékenységének virágkora a két háború közötti időszakra esik — szinte semmi mást nem kapunk, mint

egy elképzelt zene hosszadalmas leírásait. Hogy az a szellemi zürzavar és célját még meg nem talált mítosz-keresés, amelyet Thomas Mann a heidelbergi egyetemi évek kapcsán olyan ragyogóan exponál, közben meghozta gyümölcsseit és Németországot a szellemi káosz szélére vitte: mindebből már semmit sem látunk. Adrian Leverkühn kinő a társadalmából, kinő a környezetéből. Nem szimbólum, de nem is hűsből-vérből való ember. Valami ezoterikus, emfrenttuli lényvé válik, akinek a sorsa — miután nem tudunk kapcsolatot találni vele — nem is érdekel túlságosan.

Mindennek kapcsán az ember nem tud szabadulni attól az érzéstől, hogy az idő eljárt Thomas Mann felett, de talán a thomasmanni világkép felett is. Ő maga kívülről nézi a világot, amelyben él és amelyet már nem igen ért meg. Közben mintha visszasírna valamit, amiről ő maga sem tudja, hogy mi.

Ami a régi maradt és helyenként még a régi fényében csillan fel, az a varázsos thomasmanni elbeszélő stílus. Sajnos, Gáspár Endre fordítása minden bec sületés törekvése ellenére ebből csak keveset tudott átmenteni. Nyilván nem az ő hibája ez. Thomas Mann azok közé az írók közé tartozik, akiket úgyszólván lehetetlen híven átültetni. Vannak fejezetek, ahol szinte érezzük, milyen keservesen küzdött a fordító az előre-hátra utaló tekervényes német mondat szerkezetekkel. A sok különleges és csak a németben használható kifejezőmódról nem is beszélve. Így azután akadnak olyan erőltetett megoldások is, mint mikor pl. az egyik heidelbergi teológiai professzor, aki szeret amúgy komázva beszélni az ördögről, egy régies kifejezést is használ a pokol fejedelmével kapcsolatban. A magyarban ez „urdu” lett. Az eredeti német kifejezés valószínűleg találóan jellemzi a professzor stílusát, a magyar olvasónak azonban — a nyelvészek kivételével — az „urdu” nem mond semmit. Ilyen esetekben talán helyesebb az eredeti kifejezést megtartani és inkább jegyzetben megmagyarázni. Az ilyen kisebb-nagyobb zökkenőktől eltekintve a fordítás sima és élvezhető.

Mindent összegezve, a regény ha nem is méltatlan a thomasmanni életműhöz, nem is gazdagította azt lényegesen újabb színekkel. Fáradt és fásasztó írás, ha helyenkint le is bilincsel.

Doromy Károly

GALAMB-RÖPTÉBEN. *Jankovich Ferenc* új versei. — (Athenaeum. 1948.)

Idestova húszéves költői pályáját visszafelé mérve, s szemügyre véve az utolsó évtized lerakódott vers-rétegeit, megalapítható, hogy Jankovich Ferenc eredeti alaphangja, a mélyen buzgó és dohogó hatalmas férfi mellkasból fel-törő Berzsenyi-hang, nem változott. De változott körülötte a világ; neki-szilajodtak, körhintásan forogni kezdtek, majd egymásra torlódtak a dolgok az addig utált, vagy elviselt rendben megmeredt hazában. Ehhez képest verseinek harmóniája, építésük szabályosága is megzilálódott; a verstornyok megdőccentek, mint Bolognában, a hangok félreverődtek, s hirtelen minden repülni kezdett valami révület felhőjén, — mint amikor egy jégtábla elszakad a parttól és sodornyi kezdi a raj-

tarekedteket. Azóta úgy cseng az ember fülébe Jankovich vers-hangja, mint az Eötvös-elbeszélés sodródó halászáinak halotti éneke...

A meg-megtört zenéjü vessorok kakofóniája, a nekilodult képzettársítások hármasugrásai, jelzők és hasonlatok, melyekre tán csak a rokonlélekben támad visszhang — róják a zaklatott és lelki-testi viszontagságokkal teljes kor grafikonját, melyben élünk. S lehetne Jankovich alkotói nagyságának jobb bizonyítéka, mint éppen ez az ijesztően zegzugos grafikon? Emberi érzékenységében minden egyéni és közösségi bántalomra felrezen, a művészi önkíelés és elégtételkeresés ösztönével pedig milliók helyett kiált. Ha ezek a versek klasszikusan csiszolt ragvóságban, hegyükben raffinált csattanók érckakásával regélnének a nehéz időkről, akkor kellene Jankovich te-

hetségében és igazságában kételkednünk. „L'âge fait que l'on finit par pouvoir écrire des choses assomantes” — állapítja meg Paul Valéry a második világháború idején. Nos, némely örjögve átkozódó, jobbra-balra szegyes buzogánnyal hadonázó Jankovich-vers tökéletesen igazolja ezt a megállapítást. Még megenyhülés és fellélekzés ihlette versei is, az idillek is expresszionista tablók száguldó ecsetnyomaival ütnek homlokunkon (Galamb-röp-tében, Ég és föld, Cédrus).

Olykor a tehetetlen dühöngés határain születtek ezek a versek: láncoskutya vicsorog így a karóval szurkáló pimaszra (Fohász a verem fölött, Föllebezés). Mászor allegóriában keres megrázó kifejezést, s meghajszolt, megnyúzott dámvad képével érzékelteti a háború hajtóvadászatán halálraalázott Embert. (Holt szarvas könyörgése.) S ha világnézé magatartása nem éppen mentes a megbolydult társadalmi képletek útvesztőjébe tévedt ember ellentmondásaitól: ez is a komplex, nyughatatlan és kérlelhetetlen művészi alkat bélyege, olyan tartományé, melyben az igen és a nem, az élet és a halál, a hit és a kétség szimultán fonségben van jelen. Az enciklopédisták-auffle-risták népbe oltódott tagadásai mellett megfér ebben a lelki tartományban az Isten és Egyszülött, Fia, apácák és Szent Cecilia, szent orgonaszó és tömérdek angyal — megférnek, mondom, sőt valami paraszti barokk tömkeleg rézarany mennyezetén ékeskednek. Szintúgy kiegészítói és hitelesítói egymást a háborús reménytelenség, s a háború utáni ujjongó bizakodás: a letört derekú, de új hajtásokkal eleve- nedő hatalmas fa lélekzetvétele, élet-érzése. (Romhalmok fölött.)

Keressünk tudatosságot, önismerő költői ügyeskedést ebben a vizionáriusban? Nem tudom feltételezni más indíték jelenvalóságát, mint a mélyen gomolygó és formába kívánczó ösztönös alkotóerőt. Verseinek kis szá- zalékában mindazonáltal kimutatható bizonyos, nem mindig szerencsés stíl- romantika. (V. ö. Magyar- és idegen népdal-inspirációi.) Némelykor régi köl-

tők, sőt, nem sértésül: sanzonok mód- szerével megválaszolhatóan kérdése- ket tesz fel önmagának. (Az égre ír- nám, Szépség siratása, Nyáresti dal.) Ilyen „végső kérdésekből” tevődik össze az utolsó évtizedek egyik leg- megkapóbb magyar versének első szaka:

Kié volt hát a szépség a világban?
Kié volt ifjú ajkamon a dal?

Hová lobogtak el, micsoda lángban,
micsoda táncban, szírom és kacaj?

(Szépség siratása.)

Nyelvi gazdagsága révén képes arra, hogy a legmegfoghatatlanabb halluci- nációt is érzékelhetővé tegye.

Tündérek fiának mondja magát. Az Égen-földön otthonos, erdőn-mezőn já- ratos, ördöggel-angyallal harcoló (s kicsit cimboráló), korlátaiból kitört ember: igazi költő.

Jékely Zoltán

HATSÓLÉPCSŐ. *Hollós Korvin Lajos* regénye. — (Athenaeum.)

Ez a négyszáz oldalas regény — vallomás. A börtöncella magányában mondja el benne életét Báva Vendel, akire akasztófa (esetleg életfogytiglani fegyház) vár a főtárgyalás után, kéj- gyilkosság miatt. Báva a hátsólépcsők lakóinak a kategóriájába tartozik, negyven évig lakott a Körút egyik bérházában, ahol az utcai frontot nem kötik össze folyosók a hátsó traktus- sal, az apja munkás, de ő kereskedel- mit végzett, s egy bank irattárába ke- rült tisztviselőnek. Keshedt, félsgz emberke. „Lüke Vendel”-nek, meg „Hólyag Vendel”-nek csúfolják a ház- ban, holott alapjában véve talán egy- szerűen csak jó ember, nem idióta. Kevés öröm éri, a megaláztatásokat viszont le tudja nyelni, s a szegény- ségét is elviselhetővé teszi szelidség- gel és lemondással. Igazi keserűséget csak a nökhöz való viszonya jelent számára, amely nem jut túl a pénzért vett szerelem nyomorúságán. Egy szürke delután különös dolog történik vele: Kolmár királyi tanácsos, a hatal- mas és gazdag háziúr, az első traktus

tizszobás lakásának félelmetes méltóságosa, leányát, Tesszát, férjhez adja Báva Vendelhez. Tessza gyönyörű, gögös, művelt és... várandós. A „férj” álmainak beteljesedését reméli, s nem fogja elhinni talán még az akasztófa alatt sem, hogy neki csak a megvásárolt és megvetett eszköz szerepe jutott ebben a csúnya ügyben. A család tönkremegy, Tessza hamarosan megszökik valakivel, s leánykáját, Adriennet, Báva úgy neveli és szereti, mint ha édes gyermeke volna: sőt nyolctíz év múlva még annál is jobban, mert a lány anyjára hasonlít: szintén gyönyörű, gögös és kegyetlen. Tizenégy éves korában már fejlett nő. Az iskolában lop, kicsapják, a masamódnál is lop, s megszökik egy fiúval. Báva sikkaszt, hogy jóvétehesse a kárt, s felelősségre vonja a leányt, amikor az néhány nap múlva, elbukva és kifosztottan, hazajön. Szándéka azonban kisiklik, akarata démoni erők hatalmába kerül, s a felelősségrevónásból gyilkosság lesz. „Szeretlek!” — ordítja, amikor az iszonyú birközás közben megfojtja gyámleányát.

A regény nem filozofál és nem analízál, de a művészet eszközeivel oly tökéletesen teszi át szavakba az életet, hogy benne, az olvasón kívül, a bölcsész is, meg a lélekbúvár is hiánytalan és hiteles anyagot talál a feltölködő problémák megoldásához. Megdöbbentően éles fordulatai lélektanilag és logikailag kétségtelenül igazak. A hős élete túlságosan egyoldalú beállítottságba szorult, annyira, hogy lényének tudattalan része csak egy ilyen forradalmi kirobbanással tudta létrehozni a kiegyenlítést. Milyen szerepet játszott itt az első- vagy hátsó-lépcső, esetleg a történeti háttér? Ezt nem lehet egy-két szóval eldönteni. Tény azonban, amit e vallomás igazol, hogy Báva soha egy lépést se tett a teljesség felé. Nem tudott lelki-leg nőni, állva maradt az infantilizmus fókán s fejletlen tudata az első komoly megrázkódtatáskor kiszolgáltatta az állat-léleknek, amely bensőnk legalján éhesen les valamennyiünket.

F. B.

LYDIA BAILEY. *Kenneth Roberts* regénye. — (Dante kiadása. 1949.)

Történelmi háttérbe helyezett kalandregény. Az események színes és izgalmas áradásában érdekes ember-típusok rajzanak. A XIX. század eleji Amerika alakjai: az elfogultságában gonosz és erőszakos Chase bíró, a felvilágosult és bátor Hamlin, a számitó Harriett és az önfeláldozó Lydia, Haiti szigetének felszabadult, majd Napoleon támadó hajórajától újból nyomorúságos rabszolgasággal fenyegetett négerai, tábornokok és hajóskapitányok. Az író emberábrázolása azonban kissé elnagyolt, azt is mondhatnánk szeszélyes. Míg egy-egy szereplőjét plasztikusabban kidolgozza, másokat valami romantikus naivitással hol angyalian jóknak, hol ördögien gonoszoknak fest. Ábrázolásának mindkét módjában hiányzik azonban a belső megokolás, a szereplők gondolkodásában történő folyamatok feltárása.

Csupán a regény első fejezeteiben érinti az író a dolgok lényegét, amit itt elmond, az valóban visszhangot vet az olvasóban. Bár az embereket itt is csak kívülről látjuk, szavaik mégis elárulnak valamit belső lényegükből. A federalisták és loyalisták közötti politikai küzdelem erőszakosságainak következményeképpen az uralmon lévő federalisták megtámadják a sajtószabadságot. Merész vezércikkéért porbe fognak egy derék és bátor újságíró. A törvényszéki tárgyalás leírásában az író az elnyomók és elnyomottak örök morális küzdelmét jeleníti meg. A további fejezetek azonban — és ezek jelentik a regény nagyobbik részét — olyan festményhez hasonlítanak, melynek tarka színektől csillogó vásznan mozgalmas cselekményt, rengeteg embert, tengert és eget, öserdőt és várost örökít meg a festő, a nézőben azonban nem igen ébreszt sem gondolatokat, sem érzéseket, egyszerűen szórákoztatja.

Miután a regénynek, mint műfajnak, az olvasó szórákoztatása is tagadhatatlanul hivatása, elmondhatjuk, hogy Roberts új könyve ennek a feladatának hűségesen megfelel. H. A.

AZAREL. *Pap Károly* regénye. — (Franklin. 1949.)

A gyermekkor regényét írta meg „Azarel”-jében Pap Károly, a lázadó gyermekkorét. Önéletrajzi írás. A kis Azarel Gyurka születése után mindjárt nagyatyjához kerül, engesztelésül és jóvátételként a reményekért, melyeket atya nem váltott be, amikor elhagyta a Tant, az ősi zsidó elmélyülést. A nagyapa halála után visszakerül a kisfiú szülei és testvérei közé — de addigra már megváltozott, az Apó lelke költözött belé, zord és magános lázadóvá vált, Isten, az igazság, a végső dolgok izgatják fantáziáját és így kerül szembe a szülőkkel, testvéreivel, de az egész társadalommal is.

Ez a háttér Pap Károly regényének, — de csak háttér egy gyermeklélek csodálatosan hű megrajzolásához. Azarel Gyurkában a már kis korában többiekől elkülönülő lelket ismerjük föl, az örök elégedetlent, a lázadót, aki szembeszáll miniatűr kereteivel, a felnőttek dolgairól a maga feje szerint gondolkodik és fáj neki, hogy senki sem veszi komolyan. Apokaliptikus gyerekkor ez: a világban való idegenység, a konok igazságkeresés s valami reménytelen szeretetvágy szálaiából szövi egybe az író a gyermeklélek rajzát. De vajjon idegen, érthetetlen lélek ez? Aligha. A dac, a hiábavaló igyekezet és kérés kítőre ellenmérge, a komizság oly ismerős a magunk gyerekkorából. Ha nem szeretik őt jobban testvéreinél, a jó tanuló Ernuskónál és Oluskánál, „aki csak lány”, akkor egyáltalán ne is szeressék. Ő gonosz akar lenni és elmegy a szülői háztól.

Egészen ritka, hogy az író könyvében újra tökéletesen gyerek tudjon lenni s nem átfestve mutatja be a maga kiskorát, hanem annak a gyerekeknek a hangján szólal meg, aki egykor volt.

Ez a regény pedig iskolapéldája en-

nek a tételnek. Ha a hét-nyolc éves Azarel Gyurka olyan iráskészséggel rendelkezett volna, mint a felnőtt művész, Pap Károly: ő sem írhatta volna meg másként a könyvet. Talán a legtöbb, amit elmondhatunk róla: hiába tudjuk józan ésszel, hogy ez a gyerek milyen rakoncátlan és sokszor öncélúan gonosz, hiába tudjuk, hogy szüleinek minden eszközzel meg kell fékezniök, magunk is a lázadó kis ördöggel érzünk egyet, vele együtt gyűlöljük az önző, kicsinyes, papi hivatását féltő apát, a hamis, ígérgető, ámitó anyát, a stréber, jótanuló Ernuskót, a hízogó Oluskát. Ugy érezzük, ez kisfiú az igazi ember köztük, a minden keret, elnyomás, tekintély ellen lázadó, mindennek végső okát kereső, semmibe belenyugodni nem akaró és nem tudó, gyarló, de velünk egy lélek.

A tökéletesen megrajzolt kisfiú figuráján túl még egy felejthetetlen alakot teremtett Pap Károly, az ősi vallás megszállottságába süllyedő nagyapát, akinek már alig van kapcsolata ezzel a való világgal, akinek rabbivá lett fia sem elég hűséges a hagyományokhoz. Sátrában él a kisfiúval, maga dagasztja kenyerét, s valami megfejthetetlen keménységgel kiválik köréből, hogy egyedül zordon fenségű Urával, Jehovával törődjék. Ez az alak sokban a mellette nevelkedő kis unoka lelki előképe és önfejű hitével épp úgy szembeszegül mindennel, ami körülötte van, mint később Azarel Gyurka a szülői ház rendjével.

Pap Károly írói értékének egyik sajátos és nagyon jellemző dokumentuma az „Azarel”: az író egyedülállóan zsidó-magyar világának, biblikus elmélyültségének és gyermekkorba való alászállásának nemesen individuális alkotása.

Vidor Miklós

Felelős szerkesztő és kiadó: Sik Sándor.

PÜNKÖSDI KÖNYVAKCIÓNK

Különböző kiadók raktárkészleteinek átvizsgálása során sikerült olyan művekre bukkanunk, amelyekből kisebb-nagyobb készletek még vannak. **Értek**es művek és nagyon alkalmasak a pünkösdi ünnepkör idején.

	Ara Ft
Dr. Gálos László: A Szentlélek Isten	8.—
Van Roselare: Elmélkedés, szemlélődés	10.—
Schneider—Dormut: Katolikus családnevelés	20.—
Szent Bonaventura: Beszélgetek a lelkemmel	5.—
Milánói Jakab: A szeretet zsaráttnoka	4.—
Ramon Lull: Imádó és imádott	4.—

Ifjúsági könyvek:

Legendák könyve	15.—
Siennai sas	15.—

Ajánljuk Goffine: **Épületes és oktató könyvét** (családi katekizmus, korlátolt példányszám még rendelkezésre áll). **Ara** füzve 25.— forint, félvászon kötésben 34.— forint, egészvászon kötésben 40.— forint.

A Jókönyv Szolgálat tagjai a pünkösdi akcióról külön értesítést kapnak. A Vigilia olvasók és előfizetők fenti könyveket azzal a kedvezménnyel szerezhetik meg, hogy megrendeléskor a vételár felét fizetik, a fennmaradó összeget pedig két havi részletben. A megrendeléskor esedékes összegek befizethetők a Vigilia 37343. sz. csekkzámlájára és feltüntetendő, hogy pünkösdi könyvakció.

ANGSTER orgona- és harmóniumgyár

PÉCS

postafiók 8.

építés, javítás, karbantartás.

Villamos fújtató. — Kedvező feltételek.

FÉRFIKALAPOT KÖSZEGI kalaposmestertől

IX., Ráday-utca 26. és Múzeum-körút 43. Calvin-tér.

Nagy bel- és külföldi kalapraktár. JAVÍTÁS.

ÜVEG

CSISZOLÓ

Ludányi

István

TÜKÖR

KÉSZÍTŐ

Budapest, VIII., Práter-u. 63. Telefon: 135-060

A Liturgiában

bérmálásra, primiciára alkalmas szentképet,
ízléses ajándéktárgyat vásárolhatunk.

Rózsafüzérek, kegytárgyak, minden ünnepeknek
megfelelő liturgikus könyvek ugyanitt:

Budapest, I., Krisztina-körút 127. Telefon: 268-751

ARANY, EZÜST, ÉKSZER **VÉTEL, ELADÁS**

Kehely, cibórium, szentségtartó
nagy választékban

Dr. BAJMÓCZINÉ WINTERMANTEL TERÉZ
Budapest, VII., Rákóczi-út 10. I. 2

**Kerti bútorok,
intézeti csóágyak,**
csőbútorok, összecsucós
kárp. vaságyak a készítőnél

VINCZE

Népszínház-utca 26
Telefon: 339-290

HA FÁJ A TYÚKSZEME,

ANTICORS tyúkszemírtót
használjon, biztosan elmulasztja.

1 adag Ft 3-80

NAGY DROGÉRIA
Budapest, VIII. József-krt. 19

78 ÉVE BLAZSEK KÉS, OLLÓ

Budapest, IV. Kecskeméti-u. 1

„SZENT VAGY, URAM!“ imakönyvet bérmálásra!

Az összes kiadásai kaphatók

Sülyiné *könyvkereskedésében*

Budapest, VII. ker., Dembinsky-utca 10.